SAYI 4362 — 28 İKİNCİTEŞRİN Çarşamba 1934 — Dokuzuncu Yıl

İğesi Başyazganı: Bilecik saylavı HAYRİ KARAN
Çıkarım Genel Çevirgeni: K. E AKMAN

TÜRKDİLİ

CUMARTESİDEN ÖZGE GÜNLERDE VE ER ÇIKAR.

Türk Dili Evi Balıkesir
Yıllığı: 800, altıaylığı 400 kuruştur. Günü geçmiş sayılar 25 kuruştur.

pariste üç bakan arasında siyasal görüemeler yapıldı

Dil işinde de inan gerek

İnan işi söz götürmez; ya inanırsın, ya inanmazsın.

Bir kişiyi seversin; neden dolayı sevdiğini sorsalar, karşılık vermezsin. «Ne bileyim ben, seviyorum işte!» dersin. Başka birine, daha ilk görüşte, ısınamazsın. Onun nasıl kişi olduğunu bilmezsin; görüşüp konuşmuşluğun yok; bir gün bile birlikte yaşamış değilsin. Öyle ise, neden ona karşı içinde bir soğukluk duyuyorsun? Bunun da karşılığı: «Ne bileyim ben!» dir.

Bu türlü oluşlar, duygu oluşlarıdır. İnanmak, inanmamak da sevmek, sevmemek gibidir. Bir varlığa mı inanıyorsun? Onu gözünle görmek, kulağınla işitmek, elinle dokunmak gerekmez. İnandığın nesne, var bile olmıyabilir; ama sen onun varlığına inanırsın; «vardır» dersin.

İşte inan işi böyledir. Bizim gençliğimiz işkiller içinde geçti; birçok yol, inandığımız nesnelerin birer birer yıkıldığını gördük. Bundan ötürü, çoğumuz işkilli kaldık.

Bugün de benim soyumdan onların çoğu böyle kuşkulu yaşar, durur. Böyle olmaları doğru mudur? Sanırım, bu, bir eksikliktir. Böylelerine acınır; zavallıların içleri esen değildir, bu esensizlik onların isteklerini de kırar; bir işe yapışamaz, bir iş başaramazlar. Yeryüzünde birer gölge gibi yaşar, birer ot gibi güverip dururlar.

Bugünkü dil dönenmesinin de, çok erken, eyi bir sona varacağına inanmak gerektir. Dil dönenmesini yapan da Bay Önderimizdir. Düşümüze bile girmiyen, usumuza bile gelmiyen nice işleri o başardı.. Ona inandıktan sonra, onun inanıp başladığı dil işinin de eyi yürüyeceğine, eyi bir sona varacağına inanmamak olur mu?

İnanmak için ne gerekse var. Bana da, öz Türkçe yazmak güç geliyor. Düşündüklerimi, duyduklarımı söylemek, yazmak için baş yoruyorum; emek çekiyorum. Ama işin doğruluğuna inandıktan sonra yorgunluk da, emek de tatlı geliyor.

Beni okuyanlar emek çekerlermiş! «Emeksiz eğlence tuzsuz aşa benzer» diyenler de bizim atalarımızdır. Ne olur? Yazı yazanlarımız, kamu öz türkçe yazsalar, yazmak istesefer, okuyanlar bu yazıları okumaktan vaz mı geçecekler, dersiniz. Gündelikler yeni yazımızla çıkmağa başlayınca, eski yazıya alışmış olanların bunları okumıyacağı söylenmemiş miydi? Şimdi görüyoruz: Gündelikler gene eski sayılarına vardılar. Yeniden okuyanlar çoğaldıysa eskiler de yeni yazıyı kolayca öğrenip okur, yazar oldular.

Bunun gibi öz türkçemizi 2de pek güzel yazıp okuyabiliriz; yeter ki ona inanalım. Dilimizin tatlılığını yabancı sözlerle karışıklığında bulanlar aldanıyorlar. Güzellik türkçemizin özündedir.

Şimdi dil savaşındayız. Yüce Bay Önderimiz gene başımızdadır. Bu savaşı gençlerimiz, çocuklarımız nasıl olsa başaracak, işin sonuna varacaklardır. Biz, onlara bu yol için gerekli olan tanıklıkları yapalım. Bunu bile yaparsak bize ne mutlu!

KÂZIM NAMİ

Macar

Efkâr umumîyesi soguk kanlıgını muhafaza ediyor

Gazeteler neler yazıyor?

Macar Telgraf Ajansı bildiriyor:

Macar efkârı umumiyesi sükûn ve soğukkanlığını muhafaza etmektedir.

Macar Hirlan gazetesi diyor ki:

Bunun kolay bir şey olmadığı itiraf edilmek lâzımdır. Fakat Mecar ulusunun Yugoslav hücumlarına bu sükûn ve vekarla mukabele etmesi vicdanının açıklılığını ve davasının doğruluğunu göstermektedir. Adaletin her halde muzaffer olması lâzım geldiği hakkındaki katî kanaati Macaristana soğukkanlılıkla beklemek kuvvetini ve kendisine her türlü şuursuz ihtirastan çekinmek imkânını veriyor.»

Bütün gazeteler, için Cenevrede çabuk bitirilmesini istemektedirler.

Meclis dış komisyonu banı M. Barzevitzi, Peşter Lioyd gazetesinde yazdığı bir makalede:

«Yugoslavya ithamlarda bulunmuş ve fakat bu ithamların delillerini ileride bildireceğini vadetmiştir.» diyor.

Budapeşti Hirlap gazetesi diyor ki:

«Adaleti ve sulhu hakikaten istiyen herkes itham edilen memleketin ithamların acele tetkikini istemesini ancak tavsiye edebilir.»

Sueygetlenseg gazetesi ise şu şartları yazıyor:

«Tahkikat başlasın, mümkün olduğu kadar çabuk ve açık bir tarzda görmeliyiz, fakat her şeyi görmeliyız.

Soysal Demokrat Nepszawa gazetesi de Yugoslay notasına çabuk bakılmasını istiyor ve çünkü diyor, bu nota dünya barışı için büyük bir tehlike teşkil etmektedir.

TürkDili

cilerin soy adları.

Gazetemizin iğesi ve başyazganı Bilecik saylavı Bay Hayrettin Karan, çıkarım genel çevirgenimiz Bay Kenan Emin Akman, yazı arkadaşımız ve düzeltücimiz Bay İsmail Kampus,

Bay Hayri Karan

yazı arkadaşlarımızdan Bay Cevdet Aydemir, idare memurumuz Bay Süreyya Talay soy adlarını almıştır.

Bundan sonra gazetemizin iğesi yazılarında Hayri Karan' genel çevirgeni Kenan Emin Akman yahut sade K. E. Akman imzalarını kullanacaklardır.

Bay Kenan Akman

Bay Ismail Kampus

Diğer yazı arkadaşlarımızın da aldıkları soy adını ayrıca yazacağız.

Bir Akdeniz Uzlaşması mı

Şimali Şarkî uzlaşmasının bir Akdeniz uzlaşmasile tamamlanması sıyasasını güdüyoruz.

Dış işleri bakanımızla M. Laval ve M. Titülesko Pariste sıyasal görüşmeler yaptılar.

Paris, 27 (A.A.) — Hariciye Bakanı Tevfik Rüştü bey ile Romanya Hariciye Bakanı M. Titülesko Fransa Bakanı Levalin verdiği bir öğle ziyafetinde bulunmuş ve bu esnada sıyasal noktai nazar teati etmişler. Tevfik Rüştübey Berline gidecek ve oradan Cenevreye geçecektir.

Bay Tevfik Rüştü

Türkiye Hariciye Bakanı Türkiye ile Fransa arasındaki bağları müspet bir şekilde berkiştirmek arzusunu beslemektedir. Bu arzu Pariste öğülmekten, beğenilmekten hali kalmamaktadır. Ve uzun bir zamandanberi düşünülen Şimali Şarkî uzlaşmaşının bir akdeniz uzlaşması ile tamamlanmasıdır.

Türkiye büyük elçisi Nanside evelki gün söylediği nutukta Türkiye ile Fransa arasındaki dostluktan ve bu dostluğun eskiliği ile kuvvetinden bahsetmiştir.

Karadeniz

Hâla köpürüyor,

Vapurlar yolcularını durak yerlerine çıkaramadılar.

İnebolu, 27 [A.A.] — İki gündür süren fırtına şiddetlenmiş hava yağmurlamıya ve karlamağa başlamıştır. Limana gelen Sakarya vapuru yolcusunun bir kısmını çıkarabilmiş havanın şiddetinden hepsini çıkaramadan Sinoba gitmeğe mecbur kalmıştır.

Artvinde ekim işleri

Artvin, 27 (A A.) — Havaların eyi gitmesinden istifade ederek çiftçilerimiz kışekimi yapıyor. Buranın renk ve kokusu ile ün almış tütün mahsulü bu sene çok verimli olmuştur.

Yurtdaş Kendinize bir soy adı çekiniz!

İç işleri bakanın bir buyruğu.

Ankara, 27 (A.A.) — İç işleri Bakanı Bay Şükrü Kayanın buyurduğu ile adlarını, kişi adlarını gösterir bir sıra yazı koymağa başlıyoruz Bu adlar Tür Dili Araştırma Kurumunun büyük özeği üyesinden Aksaray Saylavı Bay Atolayın ikinci kez basılmakta olan Türk adları adındaki bitiğinden alındı. Bunun içerisinden beyenenler, istiyenler bir ad seçip alabilirler. Yalnız ayrıca bitik olarak bastıramazlar, bastıranlar olursa sorğuya çekilirler. Bu sıra adlar bitiğinden sonra bu adların ne demek olduğunu, adı taşyanın kim idiğini, nerede yaşadığını, neler yaptığını gösterir büyükçe bir bitik daha çıkaracaktır.

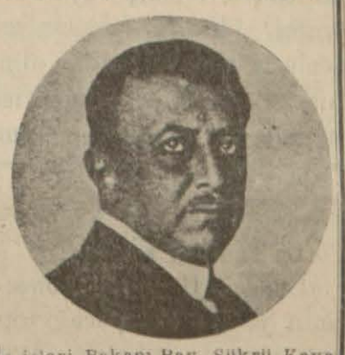

İç işleri Bakanı Bay Şükrü Kaya

Ababey, Abak, Akabey han, Abatay, Abay, Abdan, Abeş hatun (kadın adı) Ablak, Ablaç, Ablay han, Abike bahşi, Abi, Abı, Adar, Adın, Adıyeke, Admış, Adsay, Adsız, Afrasyap, Afşin, Ağabigüm (Kadın), Ağahatun, Ağalday, Akbıyık, Akboğa, Akboğra, Akboru, Akbuğa, Akçaba, Akça, Koca, Akçura, Akdemir, Akdemir bey, Akdolun, Abıç, Abık, Abis, Abiz, Abukan, Abut, Abuska, Bursu, Acar, Acay, Aceğanbey, Acıbucu, Acu, Acabay, Acabuğa, Acık, Acıl, Aclan Ağamat, Ağamolla, Ağat, Ağıç, Ağas, Ağıs, Ağlamış, Ağrat, Ağrıtmış, Ahnas, Akabık, Ka Akatay, Atay, Akbacı, Akbalıkbey, Akbaba, Akbaş, Akbay, Akhanım, Ka Akıs, Akkanış, Ka Akkıyal, Ka Akkuş, Akpulat, Aksın, Aksunğur, Akşit, Aksonğar, Aktaş, Aktay, Aktimur, Aktulun, Ka akyıpu, Akuş, Akyol, Alabay, Alak, Alakuş, Alakuş tekin, Alanbey, Alantar, Alas, Alaşahan, Alata, Alpaya, Alpertonga, Alpgiray, Alphan, Alpsalcı, Alptekin, Alpyuruk, Altaca, Alatanay, Ka Altan han, Amunat, Aulday, Atalay, Anbazuk, Andariman, Angay, Angişhan Anuçur, Anuk, Apaklıgun, Ka Apakhan, Alay, Alaban, Alçu, Aloftekin, Algu, Alinak, Alinahan Alincak, Alka, Alkanlı, Alkan, Alkaşi, Allak, Alpağu, Albırgun, Alparslan, Altay, Altın Arığ Ka Alpnay, Ka Altu, Ka alturiş, Kara Altu, Alpboğa, Alpun, Ka Altunbey, Altınbuği, Ka Altunhan, Altunkara, Altun taş, Altınderim, Alyu, Amagür, Apatatkan, Apuhan Araboğa, Aratomur, Arda, Arga, Ka Argona, Argın, Argın doğan, Argış, Argun, Arğunaga, Argun han, Argun şah Arı basun Arığboğa.

Not: yanlarında Ka yazılı adlar kadındır.

Soy Adı Alanlar Hergün Çoğalıyor.

Pertev bey Gürgök, Sadık bey Deniz soy adını aldılar.

Bay Sadık Deniz

Bay Pertev Gürgök

Ankara, 27(Hususî)— Balıkesir Saylavı Bay Pertev Gürgök, Büyük Ulus kurultayı yasalar kalemi müdürü Bay Muzaffer Cağlı soy adlarını almışlardır.

***

Şehrimizde de soy adı adlarını koyanlar çoğalmıştır. Avukat Bay Sadık özüne Deniz soy adını seçmiştir.

Soy adlarını tanıtmak için açtığımız çenbere katılmak üzere bize biti gönderen okorlarımızdan üçünün soy adlarını ve adresini yazıyoruz.

1 — Adı: Halit Bedi. Soy adı: Uzan. İşi: Erkek muallim mektebi musiki muallimi.

2 — Adı: Hüseyin Esat. Soy adı: Mutlu. İşi: Vilâyet telefon fen memuru.

3 — Adı: Hafız Ahmet. Soy adı: Tüfükçi oğlu. Yeri: Hacı İshak mahallesi.

Soy Adı Yasası.

Her Türk öz adından başka soy adını da taşımıya mecburdur. Söyleyişte, yazışta, İmzada öz ad önde soy adı sonda kullanılacaktır.

Soy adı yasası (kanunu) bu ay başından itibaren tatbik edilmeğe başlanacaktır. Yasanın tatbik yollarını gösterir nizamnamenin şu günlerde vilâyete tebliği beklenmektedir.

Yasaya göre, her Türk öz adından başka soy adını da taşımıya mecburdur. Söyleyişte, yazışta, imzada öz ad önde, soy adı sonda kullanılır. Rütbe ve memuriyet, aşiret ve yabancı ırk ve millet adlarile umumî edeplere uyğun olmıyan veya iğrenç ve gülünç olan soy adları kullanılamaz.

Soy adı seçme vazifesi ve hakkı evlilik birliğinin reisi olan kocaya aittir. Evliliğin bozulması veya boşanma hallerinde çocuk anasına verilmiş olsa bile babasının seçtiği veya seçeceği adı alır. Koca ölmüş veya karısı evlenmemiş olursa veya koca akıl hastalığı ve akıl zaifliği sebebile vesayet altında bulunuyor veya evlilikte devam ediyorsa bu hak karınındır. Kocanın ölmesile karı evlenmiş veya koca evelki fıkrada yazılan sebeplerle vesayet altına alınmış ve evlilik te bitmiş ise bu hak ve vazife çocuğun baba cihetinden olan kan hısımlarından en yakın erkeğe ve bunların en yaşlısına yok ise vasisine aittir. Mümeyyiz olan reşit soy adını seçmekte serbesttir. Akıl hastalığı ve akıl zaifliği dolayısile vesayet altına alınmış olan reşidin adını babası yok ise anası bu da yok ise vasisi seçer. En büyük mülkiye memurunun isteğile Cümuriyet müddei umumisi ırk ve millet adlarile umumî edeplere uyğun olmıyan ve tarihte ün almış olanlara ilişik anlatan adların hilâfını iddia ile kullanılmamasını istiyebilir.

İki yıl içinde gerek soy adı olmayanlar ve gerekse soy adlarını değiştirmek istiyenler taşıyacakları adı hükûmetin tayin edeceği şekilde nüfus kütüğüne geçirilmek üzere bildirirler. Bu iş için verilecek her nevi evrak pul resminden muaftır.

Soy adı seçme işlerinde çıkacak ihtilâfları halletmek ve kendilerinden soy adı seçmiyenlerle anası, babası belli olmıyan çocuklara ad takmak ve bir adın yasanın isteğine uyğun olup olmadığı hakkında karar vermek salâhiyeti ana kütüğünün bulunduğu yerin en büyük mülkiye memuruna aittir.

Soy Adlarınızı Tanıtacağız!

TÜRKDİLİ okuyucularının soy adlarını basacaktır. Bunun için soy adı takınan okorlarımızın adlarını ve soy adlarını ve oturdukları yerleri bize yazmaları yeter. Biz böylece basılması istenecek soy adlarını bir karşılık beklemeden basacağız. Ve böylece yurtdaşlarımız için eyi bir iş görmüş olacağız..

Bize soy adlarınızı bildiriniz, onları tanıtalım.

Kısa hizmetlilerin askerliği hakkında

Ertesi yıllara bırakıldıklarından dolayı muameleye tabi bulundukları doğumlularla askere gönderilmeleri kanun iktizasından olup mektep tahsillerini bitirmiş ihtiyat zabiti yetiştirilecek kısa hizmetlilerden memuriyete geçmek istiyenler askerliklerini yapmış olmadıkları için memurin kanununa göre hizmete alınamamakta ve bundan dolayı mağdur olmakta idiler. Bunu göz önüne alan hükûmet askerlik mükellefiyeti kanununun 36 maddesine bir fıkra eklenmesi hakkında meclise bir kanun teklifinde bulunmuştur. Eklenmesi istenilen fıkra şudur:

«Bunlardan ihtiyat zabiti yetiştirme şartlarını hâiz olanlarla birlikte muameleye tabi oldukları doğumlularının celbi beklenmeksizin talep ve müracaat vukuunda ilk açılan hazırlık kıtası veya ihtiyat zabit mektebi devresi başlangıcında işbu kıta veya mektepte bulunmak üzere sevkedilirler.»

Ana vatana gelen yurtdaşlarımız.

Tekirdag, 27 (A.A.) -- Buraya Romanyadan 289 muhacir gelmiştir.

ŞEHİR VE MÜLHAKATTA

İstanbul - Balıkesir

Telefon görüşmesi bu ay başı başlıyor.

Üç dakikalık görüşme yetmiş beş kuruş. Acele görüşmelerden üç kat alınacak.

İstanbul - Balıkesir telefon devresi (çift hat) bitirilmiş ve üç gün önce tecrübesi yapılmıştır. Tecrübe eyi netice vermiştir.

Balıkesir-İstanbul hattı Susığırlık, M. Kemalpaşa, Karacabey, Bursa, Gemlik, Orhangazi, Yalova, Izmit üzerinden geçmektedir. Şehrimizle Istanbul arasında görüşüleceği gibi hattın geçtiği şehir ve kasabalarla da istenilen saatte telefon görüşmesi yapılabilecektir.

Tarifesine göre üç dakikalık görüşme yetmiş kuruştur. Fevkalâde görüşmelerden müstacel telyazılarında olduğu gibi üç misli yani iki yüz yirmi beş kuruş üeret alınacaktır. Görüşmeler altı dakikadan fazla uzamıyacaktır. Şehrimizde santral olmadığından şimdilik postahaneden görüşülecek ve bunun için de on beş kuruş ihbariye alınacaktır.

Duyduğumuza göre şehrimizle İzmir arasında da birkaç güne kadar hat çekilmeğe başlanacak ve ilkbahardan evel bitirilecektir. Bu suretle iki mühim ticaret merkezi telefonla biribirine bağlanmış olacaktır.

Susığırlık Fidanlığı.

Susığırlıkta bebediye tarafından bir asma ve meyva fidanlığı kurulur.

Susığırlık, 26 (Hususî muhabirimizden) — Kazamızda hususî idarenin beş yüz lira yardımı ve belediyemizin çalışmasile bir fidanlık kurulmuştur. (Belediye fidanlığı) adını taşıyan bu fidanlığın bütün hazılıkları, bitirilmiş çeşit meyva ve dut fidanları dikilmiştir. Çubuk ve fidanlar yetiştikten sonra halka bedava dağıtılacaktır. Fidanlar hususî olarak Bursadan getirilmiş, şeftali, kaysı, elma, kiraz, vişne, dut gibi güzel meyvalardır.

Fidanlığın kurumunda kaza ziraat fen memuru Nazmi beyin güzel çalışmasını almak gerektir. Nazmi bey çalışkan bir ziraatçidir. Bundan önce de sırasile Sındırğı, Bandırma ve Balyada bulunmuş ve buralarda büyük varlıklar göstermiştir.

Fidanlıktan başka ziraat memurluğunca zararlı hayvanlar ve ekim işleri için yerinde ve sağlam tedbirler alınmakta ve her köyün ziraat kabiliyeti araştırılmaktadır. Araştırma sonunda her köyün ziraati daha eyi bir yola döndürülmüş olacaktır.

Yaş düzeltme davalarından alınan harç

Nüfus kanununun 11 inci maddesinin ad kayıt ve yaşını düzelttirmek için açılan davalardan harç alınmıyacağına dair son fıkrası hükmünün harç tarifesi kanunu ile kaldırılıp kaldırılmıyacağı, kaldırılmış olduğu takdirde davalarda müddeiumumîler tarafından açılması veya davacı lehine hüküm verilmesi halinde harcın ne suretle alınacağının tefsir yolile tayin ve hallini hükûmet Meclisten istemiştir.

Kaçakçılık

Dün kaçakçılık yapan bir adam tutuldu.

Dün Hacıismail mahallesinden kuyucu İsmailin evi zabıta tarafından aranmış, bir tütün kıymağa mahsus havan ve yirmi kilodan fazla kıyılmış tütün bulunmuştur.

Tütün kıyıcılığı ve kaçakçılığı yaptığı anlaşılan kuyucu Ismail derhal yakalanmıştır.

Bugün evrakile birlikte ihtihas mahkemesi müddeiumumiliğine verilecektir.

Vali ve belediye başkanımız

İstanbulda bulunan vali ve belediye başkanımız Salim bey beklenildiği halde dün gece gelememiştir.

Ortamektep tabiiye okutkanlığı

Erkek ortamektebinin açık tabiiye okutğanlığına Sivas kız muallim mektebi tabiiye muallimi Ayşe Mukaddes hanımın tayin olunduğu Kültür Bakanlığından orta mektep çevirgenliğine bildirilmiştir.

Bir namus düşmanlığı

Susığırlığın Kurucaoluk köyünden Ahmet oğlu Memet kızı Ayşe bu köyden Ali oğlu Arif tarafından kaçırılmış ve namusu kirletilmiştir. Cümuriyet müddeiumumiliği bu namus düşmanını mahkemeye dava etmiştir.

Adanada fırka kongreleri

Adana, 27 [A.A.] — C. H. Fırkası ocak ve nahiye kongreleri bitmek üzeredir. Kaza kongreleri toplanmıya başlıyacaktır. Mebus seçimine ait hazırlıklara başlandı. Adana şehrinde mevcut bütün fırınlara hamur yuğurma makinaları kondu.

Cenevre toplantısı arfesinde

«Le Temps» yazıyor:

«Uluslar Cemiyeti konseyinin yakında yapacağı toplantı prensip itibarile, tamamen Sar meselesine hasredilecek olmakla beraber bu toplantıda Marsilya suikastı mesuliyeti meselesinin de ileri sürülmesi muhtemeldir. Nitekim Yugoslavla hükûmetinin Macaristan topraklarında yapılan Marsilya suikastına müncer olan tahrikât hakkında Uluslar Cemiyeti umumî kâtipliğine bir muhtıra vermek niyetinde olduğu söylenmektedir. Avrupa havasını bulandıracak diplomatik karışıklıkların önüne gecilmek isteniyor ise, bunun gayet nazik ve tetkiki her türlü isticalden kaçınılmasını emreden bir mesele olduğunda şüphe edilmemelidir. Şayet bu hal vukubulur ise yapılacakç münakaşalar, ahlâkî ve siyasî bir mahiyeti haiz olacaklardır. Bu münakaşalar Avrupa sulhnnu gayet tehlikeli bir surette tehdit eden tethişçiliği samimî bir surette takbih eden herhangi bir milleti lâkayt bırakamaz. Bu feciah 1934 senesi zarfında, Bükreşte M. Duka Viyanada M. Dollfuss, Marsiyada da Kral Aleksandr ve M. Bartou öldürüldü. Bütün bu cinayetler, zamanımızın en menfur ahlâkî bozukluğu tezahürlerinden biri olan tethişçiliğe artık bir nihayet verilmesi icap ettiğini kâfi derecede ispat eden şeylerdir.

Belgrat hükûmetinin düşündükleri hakkında henüz katî bir şey bilinmemektedir. Yugoslavyadaki ruhî haleti, Krallarının öldürülmesi yüzünden heyecan içinde bulunan bir milletin her sayğıya değer duyğularını göz önünde bulundurmak lâzımdır. Görünüşe bakılır ise Belgratta hâkim olan fikir; Yugoslavya hükûmetinin duyğularına mukabele etmiş olmak için Uluslar Cemiyeti konseyine, muavyen bir devletin hiç olmaz ise manevî mesuliyetini tercn tahkikat evrakını tevdi etmek istiyeceği merkezindedir. Eğer Yugoslavya dosyası iddia olunduğu gibi fevkalâde şaşırtıcı hakikatları ihtiva ediyor ise, Marsilyada yapılan menfur suikastın nasıl hazırlandığı ve nasıl yapıldığı hususlarının ergenç aydınlanması Avrupa yatışması bakımından lâzım ve faydalı bir seydir. Her şey Yugoslavyanın, Küçük İtilâf tarafından himaye edilerek Cenevrede yapmak istediği teşebbüs şekline bağlıdır. Tevfik Rüştü beyin Belgrattaki beyanatı, Türkiyenin «Her ne olur ise olsun» dostane münasebetlerini idame ettireceğini teyit etmektedir ki, bu da Ankara hükûmetinin aynı hareket hattını takip edeceğini teyide giden bir şeydir. Herhalde bu mesele gayet soğuk kanlı hareket edilmesini emretmektedir.»

«Temps» Yugoslavyanın şimdiye kadar büyük bir soğuk kanlılık gösterdiğini ve şimdiden sonra da böyle hareket edilmek lâzım geldiğini söyliyerek sözüne nihayet veriyor.

Tefrikamız: 5

KÜÇÜK MUK.

Yazan: *Vilhelm havf* — *Türkçeye çeviren:* *A. Avni*

idi. Hayvan, kal, dilile Muku ardı sıra gitmeğe çağrıyordu. Muk ta yollandı. Köpek, Muk'u ihtiyar kadının kilitli olan odasına, ozamana kadar farkına varamadığı bir kapıdan, götürdü. Kapı yarı açık idi. Köpek ileriye yürüdü. Muk ta arkasından gitti. Çoktan beri merakını uyandıran kilitli oda içerisinde kendini görünce Muk çok sevindi. Para ararken etrafta olan herşeyi elledi. Yalnız eski püskü elbiselerle birçok acaip biçimlerde kaplar buldu. Bunlardan biri görülmeğe değerdi: Billûrdan yapılmış ve üzerinde oyulmuş çok güzel şekiller vardı. Onu aldı ve enine boyuna bakarken pek hafif tutturulmuş olan kapağı nasılsa yere düşüp paramparça oldu.

Küçük Muk, korkudan titremeğe başladı. Kaçmaktan başka çare yoktu; zira ihtiyar kadın, işlediği bu kabahatten dolayı onu, fena halde cezalandıracaktı. Kaçmazdan evel, belki madam (Ahavsi) nin eşyası arasında ona yolda lâzım olacak birşey bulur ümidile, bir defa daha etrafına bakındı. Gözüne bir çift büyük kundura ilişti. Sahih, onlar pek o kadar güzel değildi; fakat kendininkilerde de hiç yola takat kalmamıştı. Bu kunduraları en ziyade büyük olduğu için de belki beyeniyordu ve kendi kendine diyoru: « Ortalık ayağımda böyle kocaman ayakkabı görünce benim artık çocuk olmadığımı ve çocukluk ayakkaplarımı çoktan yırttığımı anlarlar.»

Bu düşünce ile Muk, kendi ayakkaplarını çıkardı ve bulduğu kunduraları ayağına geçirdi. Sonra köşede bir baston gördü. Bunun yukarıki ucunda büyük bir marifet ve incelikle dökülmüş bir arslan başı şekli vardı. Bu baston da ona yol için lüzumlu göründü. Onu da kavrayarak odasına doğru koştu. Odasında babasının elbiselerini giydi, kılıcını kuşağının arasından geçirdi ve hızla evden çıktı.

Arkasına kimse düşmesin korkusile sokakta bütün kuvvetile kaçıyordu. Muk bu kadar hızlı kaçtığını hiç hatırlamıyordu. Sanki onu görünmiyen bir kuvvet, hep ileri itiyordu. En nihayet farkına vardı ki ayakkaplarında bir keramet var: Onlar hep ileri gitmek istiyorlar ve onu da ardı sıra sürüklüyorlardı. Küçük Muk, durabilmek için var kuvvetile zorlanıyordu; Fakat Nerede? Büyük bir ümitsizlik içerisinde o, kendi kendine: Dur, dur diye söylendi. Birdenbire kunduralar durdu, o da yere tekerlendi. Kunduralar Muk'u pek çok sevindirdi Demek ki aradığı kısmeti elde edebilmek için boşuboşuna dolaşmamış ve neticede yine birşey kazanmıştı. Böyle büyük bir sevinç içerisinde, yorğun düşen Muk çarçabuk uyudu. Vücudü; büyük başın verdiği ağırlık altında ezildiği için, bitkin idi ve çabucak yoruluyor idi. Rüyasında, büyük kunduraları çalmasına yardım eden köpeği gördü. Köpek ona diyordu:

«Sevgili Muk! Sen daha kunduraların nasıl kullanılacağını bilmiyorsun. Ökçelerin üstünde üç defa döndünmü istediğin yere uçabilirsin. Bastonun yar-

(Ardı Var)

Yazı Müsabakası

—25—

Borç

— Yılmaz, yavrum nerde kaldın?

— Mektepteydim, bazı birikmiş işlerim vardı; onlarla uğraştım.

— Ne o? Bir tuhaf olmuşsun, betbeniz kalmamış.

— Birşeyim yok anne, sana öyle gelmiş..

— Yok yok, besbelli.. Saklamağa çalışma; gözlerin bile başkalaşmış..

Gece saat 12.. Genç muallim sessizce odasına girerken birdenbire annesile karşılaştı. Hiç ummadığı bir anda, bu rastlayışa büsbütün hayıflandı. Şu dakikada saf, temiz kalpli bu ihtiyar anneye ne demeli. Bütün sevgisini, şefkatini kendisine bağlamış; ancak kendisini mesut görmekle sevinen bu içli kadını nasıl inandırmalı?

Yüzünün uçukluğunu, vücudünün titremesini becerebildiği kadar gizlemiye çalışarak:

— Anne, sen niçin yatmadın? Bak ayakta duracak halde değilsin. Ben nerede olurum. Nereye giderim?..

—Ne yapayım oğlum?: Meraklandım. Zaten uyuyamadım. Hem de geç vakte kadar misafirimiz vardı.

— Ne misafiri?. Kimmiş onlar?

— Ayan zadelerin Hasan beyin ailesi. Seni görmeğe gelmişler.. Geç gelmek âdeti değildir dedim.. Bekledik, bekledik gelmedin. İşte şimdi geldin.

— Gece yarılarına kadar beklemeğe değer, benimle ne işleri olabilirmiş?..

— Ben de anlıyamadım. Onlarca, pek mühim miş. Yarın imtihan varmış öyle mi?..

— Evet..

— Kâmil hasta olduğu için eyi çalışmamış. Yardım edilmezse sınıfta kalacağı muhakkakmış. Halbuki bu sene mektebi bitirmesi behemehal lâzımmış.

— Peki bunlardan bana ne?

— Hüsniye hanım, senin yardım etmeni istiyor. Senin için«nede olsa oğlumuz sayılır. Güvendiğimiz bir odur. Her halde bu kadarcık yardımı esirgemez» dedi. Sonunda da«yaptıkları eyliği mukabil istiyorlar gibi birşey gelmesin» diye ilâve etti.

— Ya!... Demek böyle söyledi. Peki sen ne dedin?.

— Merak etmeyin oğlum gördüğü eyiliği tepecek kadar nankör değildir; o da şimdi sizin işinizi görür dedim.

— Pek fena demissin anne! maalesef bunu yapamıyacağım ve yapamam. Başka birşey olsaydı belki. Demin suratımdaki teessür çizgilerini mümkün olduğu kadar saklamağa çalışmış, birşeyim yok diye yalan söylemiştim. Anne.. Mayaları hırs, haset,riya ile yuğrulmuş, vicdanlarını midelerine kurban etmiş olan bu mahluklar aynı teraneyi gelirken bana da okudular. Cümlelerinin sonuna sıkıştırdıkları nezaket taslağı kelimelerle geçmişteki bir şeyi her an hatırlatmağı kendilerine zevk edinmiş bu ruhsuz seciye düşkünleri aynı şeyi bana da tekrar ettiler.

— Yavrum niye birdenbire ateş aldın. Biraz kendine gel, ne yapalım bu onların hakkı.. Onlar olmasaydı belki köy mektebini bitirince tahsiline devam edemiyecektin.

—Sus anne sus!. Sen olsun söyleme.. İki sene evlerinde yatmış ilk tahsilimi bitirmişsem şimdi bu şekilde mi mukabele istemek lâzım gelir. Milletin kanını emerek elde ettikleri servetten bir kitap almışlarsa böyle mi yapmaları lâzımdı. O para babamın, birçok babaların gaspedilen hakları değil mi?..

— Fakat evlâdım..

— Zavallı anne.. Saf köylü ruhunla, onlarca yapmaklığım icap eden borcun fecaatini anlıyamamışsın. O, borç değil hiyanettir. Hem kime biliyor musun?.. Millete, cemiyete, mesleğime, çocuğa... Katiyen asla. Yaptıkları ufak maddî yardımı suratlarına çarparak manevî duyguların para ile satın alınamıyacağını haykıracağım.

— Benim aklım ermez evlâdım, nasıl istersen öyle yap.

— Sen hiç merak etme anneciğim boynumuzu eğecek hiç bir alâkamız kalmıyacak. Açık alın, temiz kalple vicdanımın, vazifemin emrettiği yolda yürüyeceğim. Senin yanında mesut bir dirliğin içinde ömrümün sonuna kadar çalışacağım. Ülkemin yolunda, yavrularım, çoluklarım için... Sen hastalanacaksın haydi artık odana vakit epeyce oldu yatalım..

***

— Mehmet ağa, sana harman altındaki tarlayı satayım.

— Şakamı yapıyorsun muallim bey.

— Ne şakası ciddi.. Kaça alırsın.

—Niçin efendim. Para için sıkıntıda isen vereyim.

— Hayır teşekkür ederim. Satmak istiyorum. Zaten ekip biçemiyoruz.

— Bu işe pek aklım ermedi amma hatırın için alayım.

— Yok hatırı bırak. İstemezsen başkasına satarım.

— Muallim bey dediğimi anlamadın.

— Ne olursa olsun kaça alırsın?.

— 300 lira değeri var.

— Peki. Haydi noterde senetleri yapalım.

***

Ayan zade Hasan beye:

Efendim,

İki sene yaptığınız yardım mukabilinde oğlunuzu hiç bir şey bilmeksizin sınıftan geçirmek seciyesizliğini asla yapamam ve yapmıyacağım.

Herşeyde feragat sahibi biz muallimler, mesleğimizin, ülkümüzün icabettirdiği yoldan bir an için sapamayız, dönemeyiz.

Yaptığınız eğiliğin vicdanî değil başka maksatlarla yapıldığı evelce bazı ve bu son hareketinizle tamamen anlaşılmış bulunuyor. Bunun içindir ki iki senelik yardım tutarı olarak 300 lira gönderiyorum. Bundan sonra size manevî, maddî hiçbir kayıtla bağlı değilim. Vicdanımdaki yük artık kalmıştı. Serbestim.

(.....) Muallimi

Yılmaz

Çocuklarımızı Koruyalım!

İnsarlar zaiflere, âcizlere karşı insaflı ve merhametlidirler. Gücü az olanlara acımır, kızılmaz. Onları korumak merhamet duyğusundan ileri gelir. Hastalar, çocuklar ve ihtiyarlar zaif ve âciz insanlardan sayılırlar. Bir hasta, bir çocuk veyahut bir ihtiyar kendisini tehlikeden koruyamaz. İşte bunlar korunmağa muhtaç kimselerdir. Biz hastalara ve ihtiyarlara merhamet ve şefkat gösteririz. Fakat çocuğa karşı bu duyğumuz azdır. Zavallı yavrucuklar ne yaşta olursa olsun döğülmekte, daha küçük yaşta büyük adamlardan ziyade çalıştırılmaktadır. Dükkânda çırak olarak kullanılan çocukların çoğu on yaşından küçüktür. Ve bunlara ağır işler gösterilmektedir. Seher vaktinde dükkânı onlar açar akşam karanlığında onlar kapar İşin ağırlığını düşünen yoktur. Yani çocuğa yaşına göre iş görmeyi kimse düşünmez. Bu kadar a ır işlerde çalışan çocukların eline günde üç beş kuruştan fazla birşey de geçmez. Avrupa budunlarının bazıları ile Amerikada ana baba bile çocuğunu döğemez. Çocuğunu döğen ana ve baba mahkeme tarafından hemen cezalandırılır.

Halbuki bizde evinde çocuğunu döğmiyen aileler hemen hemen parmakla gösterilecek kadar azdır. Avrupada 13, Amerikada 10 yaşından aşağı çocuklar hiç bir yerde çalıştırılamaz. İlk okuma çağında çocuğu mektebe göndermeyip işe gönderen ana ve babalar ile eocuğu çalıştıran tücaar ve esnaf cezalandırılır. Oralarda çocuk ana ve babadan ziyade Budunun malı sayılır. Ana ve baba çocuğunu döğemediği gibi mektebe gitmekten de vazgeçiremez. 15 yaşından küçük çocukları kendi işinde bile çalıştıramaz. Gönül bizde de çocuğa böyle ehemmiyet verilmesini diler. Çocuğu yumuşak, sert, cılız veya gürbüz, iyi veya fena yapan ana ve babadır. Çocuğunuzu nankör yapmayınız. Her ana ve baba memlekete nankör değil hayırlı evlât vetiştirmeğe çalışmalıdır. Çocuğu eyi yetiştirmek güçtür. Sert davransanız olmaz, yumuşak olsanız olmaz. Çocuğa yüksekten bakar iseniz sevilmezsiniz. Çocukla beraber olsanız sayılmazsınız. Çocuğun bizden beklediği şefkattir. Bunu hiç bir zaman esirgememeliyiz.

Bizde çocuklara ikide bir: - Üzerine ait olmıyan şeye karışma, patırtı etme, atlama, zıplama, koşma, yan bastın, çamıra battın, sağa sola baktın diye dayak atan ana ve baba az değildir. Çocukların bu gibi hallerini görünce daima kendi çocukluğumuzu hatırlamayız. Ve her şeyden evel çocuğu sevmeliyiz. Çocukları fenalıktan kurtarmakta her insanın vazifesidir. Çocuk yurdun, yurtta çocuğundur. Bunu hiç bir zaman hatırımızdan çıkarmamalıyız. Çocukları sağlam olan budunların sırtı yere gelmez.

Balıkesir Himayeietfal Cmiyeti reisi

Dr. Kâmil

Halkevi Reisliğinden:

Halkevimizin Ali Şuuri Mektebinde açtığı halk için parasız okuma yazma derslerinin gördüğü rağbet ve istek üzerine 29 Teşrinisaniden başlamak üzere pazartesi ve perşmbe günleri öğleden sonra okuma ve yazma bilmiyeu hanımlarımız için de bir dershane açılmıştır.

Arzu eden hanımların Ali Şuuri mektebine müracaatla kayıt olunmaları rica olunur.

Halkevi Reisliğinden:

Güzel sanatlar şubesi (30-11-934) Cuma günü saat on beşte umumî bir toplantı yapmağa karar verdiğinden bu şubeye kayıtlı olan arkadaşlarımızın gelmeleri rica olunur.

HORTLIYAN MUMYA

Halkevinden:

Soy adı yasasına göre her kes kendisine uygun bir soy adı bulacaktır.

Bu iş için Dil, Edebiyat, Tarih şubemiz öz Türkce adlar anıklamıştır.

İstekli olanlar Halkevimize baş vurarak kendine bir soy adı seçebilir.

TÜRKDİLİ neşriyatından:

Doğru Yol..

YAZAN: M. CEVDET

Bir perdelik mektep temsili

Fiatı: Beş kuruştur.

İdareevimizde ve her kitapçıda bulunur.

Balıkesir Ziraat Çevirgenliğinden:

Cinsi	Miktarı Kilo	
Buğday	5900	
Mısır sapı	30 araba	
Çürük saman	60 «	(Muhammen)

Mülga Kepsüt ziraat mektebinde mevcut yukarıda cins ve miktarları yazılı Buğday, Mısır sapı ve çürük saman müzayedeye vazedilmiştir. Taliplerin ihale günü olan 10- 12- 934 tarihinde Ziraat Müdüriyetine müracaatları ilân olunur.

[279]

Şehir Sinemasında

Bu akşam

Sinema âleminin büyük yıldızı muhteşem ve kudretli artist

GRIGITTE HELMIN

İncili Kadın

Milyonlarca insanı güzelliği ve sanatindeki lâyemut kudret ve ihtişamı ile kendisine cezbeden muhteşem artist Brıgıtte Helm Bu filminde sanat kudretinin fevkinde bir varlık göstermektedir.

Be şaheser film baştan nihayete kadar Sergözeşet.. Aşk.. Heyecan.. Nefis musiki şairane manzaralar ve yekdiğerini takip eden canlı sahnelerle doludur.

Heyecan ve zevkle takip edeceğiniz bu filmde Brıgıtte helmı sizde alkışlıyacak, sanatindeki kudretine ve ilâhî güzelliğine hayran olacaksınız. Tavsiyesini zait adettiğimiz bu sanatkârı ve yarattığı sanat abidesini görmek fırsatını kaçırmayiniz.

Suvare Tam saat 8 de başlar.

Salonarımız kaluriferle teshin edilmiştir.

PEK YAKINDA

Çapkın artist

KLARA BOV ın

Çılgın Kız

Filmini göreceksiniz

TÜRKDİLİ Neşriyatından:

Çocuklar için.

Yazan: Mehmet Cevdet

Hayat bilgisine uygun olarak yazılmıştır, Her kitapçıda satılır.

Balıkesir Ziraat Müdürlüğünden:

Mülga Kepsüt ziraat mekiebine ait sülüklü ve hendekli mevkiindeki çayırların senelik icarı 17 - 11- 934 tarihinden itibaren yirmi gün müddetle müzayedeye vazedilmiştir. 8- 12- 934 tarihinde ihale yapılacağından taliplerin Ziraat Müdüriyetine müracaatları ilân olunur. (267)

En Eyi Bayram Hediyesi!

Yaklaşan bayram için hediyemi düşünüyorsunuz?

O halde hükûmet caddesinde şehir sinaması altında *İzmir - İstanbul şekerisi Mehmet Reşat* adresine müracaat ediniz. Hediyelik hernevi KUTU ŞEKERİ, ŞEKERLEME, ÇİKULAT ve ayrıca Ramazan için HELVA ve REÇELLERİ orada bulacak ve ucuz olarak tedavi edeceksiniz...

İstifadenizi Düşününüz!

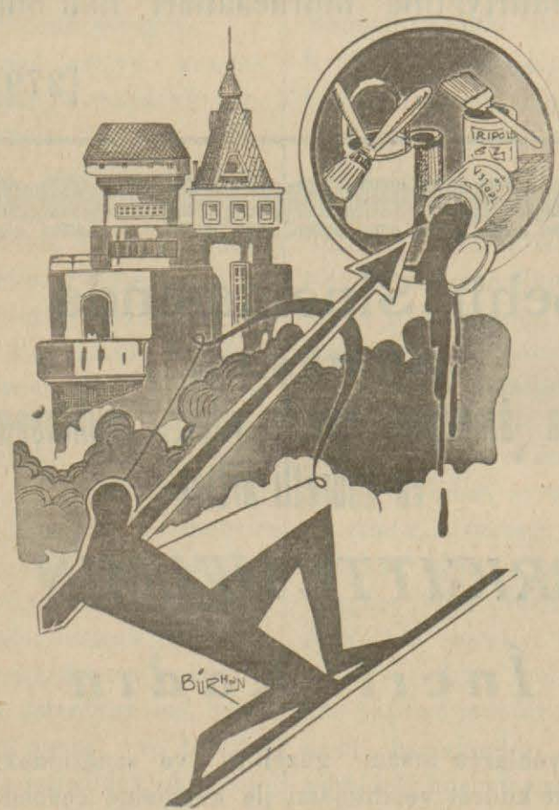

Bina yaptırmak mı istiyorsunuz? İlk defa ticarethanemize uğrayınız. Binanızın ikmali için bütün levazım mağazamızda mevcuttur.

Demir, hırdavat, cam, çimento, pulluk ve zinciralâtı bulunduğu gibi yakın zamandan beri satmağa başladığımız her nevi yağlı ve badana boya ve yağlarının temiz ve birinci cinsinden olması müşterimizi memnun etmiştir.

Her nevi ölçü ve tartı âletleri de satılmaktadır.

Saraçlar başında boya ve hırdavatçı

Cumalı Hasan

Doktor

Memduh Ahmet

ÇOCUK

hastalıkları mütehassısı.

Muayenehanesini postahane civarında Zemen sokağına naklettmiştir.

AVUKAT

H. Tevfik - Sadık

DAVAVEKİLİ

YUSUF KENAN

Yazıhanesi hükûmet caddesinde Ahmet çeşmesi karşısında

Merkez ve kazalarda her nevi dava kabul ve suratle neticelendirilir.

Okuyucularımıza Bir Kolaylık.

Aşağıya bastığımız rehber tablo halkımızın her tülü ihtiyaçlarını en rahat, en eyi, en ucuz ve en sağlam şartlarla nerede, kimlerden karşılıyabileceklerini gösteriyor.

Rahat bir otel istiyorsunuz.. Hangi oteli tercih etmelisiniz?

Hangi bakkalda temiz mal bulunur?.

Nerede eğlenebilirsiniz?

gibi türlü suallerin eevaplarını bu tabloda arayınız..

TRİKOTAJ: **Mehmet Servet örme evi,** Kuvayi milliye caddesi numara: 98

KIRTASİYE: **Mustafa Fehmi.** Hükûmet caddesi postahane sokağı.

OTeL : **kaptan zade Oteli** .. Kuvayi milliye caddesinde..

AVUKAT: **Emin Vedat bey...** Hükûmet caddesinde.

Sadık ve Hacı Tevfik beyler. Hükûmet caddesinde Ahmet çeşmesi karşısında

BERBER: **Moda berberi Sabri bey.** Hükûmet caddesinde.. Darbalı oteli altında.

Yeni berber ıbrahim efendi: Hükûmet caddesi Yıldız Karaathanesi karşısında.

TUHAFİFE: **Müftü zade Abdullah tuhafiye ve gülşen kolonyacısı..** Abacılar caddesi No. 31

LOKANTA: **Sabri Lokantası:** Şah Mehmet sokağı numara 18

BAKKAL: **Balık pazarı bakkaliyesi. Osman Nuri..** Paşa camii caddesinde.. Meyhane boğazında.

Bandırma bakkaliyesi **Ahmet Hilmi efendi..** Bilûmumiçkiler, konserve ve şeker çeşitleri.

TERZİ : **Mustafa bey..** Postahane sokağı No. 47

Terzi ve örücü **Celâlettin bey.** Kuvayi milliye caddesi No. 163

ŞEKERCİ : **Ahmet Nuri efendi:** Balıkesirin en eski şekercisi. Hükûmet caddesi, postahane sokağı numara: 24

MANİFATURA : **Tavşanlılı Zade Fahri bey.** Fantazi manifatura ve kumaş mağzası. Kuvayi milliye caddesi numara: 52

Daimî Vilâyet Encümeninden:

Balıkesirde evelce yanmış olan Mitat Paşa mektebinin keşifname ve şartnamesi mucibince mübrem aksamının yeniden inşası 3 Kânunuevel 934 tarihine müsaidf Pazartesi günü saat 15 te Vilâyet makamında müteşekkil Encümeni vilâyette açık eksiltme ile verilmek üzere münakasaya konmuştur.

Bu inşaatın bedeli keşfi 3990 lira 70 kuruş ve teminatı muvakketesi 300 liradır. Münakasaya meslek haysiyet ve itibarı malisine itimat olunan ve belediye ve ya devairi saireye ve yahut serbest olarak birkaç betonarma binayı bilâ münazaa metin olarak vücude getirmiş olduğuna dair vesika ve ticaret odasına mukayyet olduğuna dair makbuz ibraz eden mühendis, mimar ve kalfalar iştirak edebilirler. Bu suretle talip olanlar yevmi mezkûrda vaktı muayyeninde vesaiki mezkûre ve teminatı muvakkate makbuz veya mektuplarile makamı vilâyette müteşekkil encümeni vilâyete ve bu hususta malûmat edinmek ve bilâ bedel şartname suretini almak ve plânı görmek istiyen ihale gününden evelki günlerde Encümeni vilâyet kalemine müracaat etmeleri ilân olunur. (262)

Halkevi Reisliğinden:

Halkevimiz Ali Şuuri Mektebinde Fransızca öğrenmek istiyenler için bir dershane açılacaktır. Arzu edenlerin mektebe müracaatla kayıt olunmaları rica olunur.

Balıkesır Vılâyet Matbaasında basılmıştır.